

PRIMÁTI

Primáti jsou skupina savců, do které patří opice, lidoopi, poloopice a... VY! Přesně tak, se všemi těmito tvory jste příbuzní, což vysvětluje, proč někteří trochu připomínají člověka. Už jste někdy viděli lidoopa, jak drží za ruku kamaráda, chová mládě nebo cení zuby při úsměvu? Podobnost může být zářející. Navzdory mnoha podobným znakům jsou ale lidé a ostatní primáti odlišní. Snědli byste například breberku, kterou jste právě vytáhli kamarádovi z vlasů?

NAJDI JE VŠECHNY

Po celém světě jsou stále objevovány nové druhy primátů. Mezi nejnovější objevy patří malé druhy, jako jsou lemuři nebo komby. V roce 2017 byl ale jako samostatný druh uznán orangutan žijící na Sumatře!

KDE UVIDÍM PRIMÁTA?

V Africe, Asii a Jižní Americe žije mnoho druhů opic. V Evropě žije pouze jeden druh opice - **makak magot**, obývající Gibraltar.

Lidoopi (kromě člověka) žijí v různých zemích v Africe a v Asii, **giboni** se vyskytují pouze v Asii.

Lemurovitě nalezneme pouze na Madagaskaru a na několika malých okolních ostrovech.

KDO JE KDO?

Primáti jsou poměrně početná skupina, takže může být složité se v nich vyznat. Obecně je můžeme rozdělit do dvou skupin - **lemuři, loriové** nebo **ksukol** patří mezi poloopice (*Strepsirrhini*). **Opice, lidoopi** a **nártouni** pak tvoří skupinu nazývanou vyšší primáti (*Haplorhini*). Člověk patří do druhé skupiny.

- ▶ Ačkoliv se **gorilám, orangutanům** a **šimpanzům** často říká opice, ve skutečnosti se jedná o lidoopy. Jaký je tedy rozdíl mezi opicí a lidoopem? Lidoopi nemají ocas, jsou schopni vzpřímené chůze a jsou

chytřejší než opice (které jsou ovšem také velice chytré). Lidoopi se rozdělují do dvou skupin - na hominidy a gibbonovité. Mezi hominidy patří **gorily, orangutani, šimpanzi** a **bonobové**. Gibonovité pak tvoří **giboni** a **siamangové**.

- ▶ Ani opice ale netvoří jednotnou skupinu! Můžeme je rozdělit do dvou hlavních skupin: úzkonosí a ploskonosí. Úzkonosé opice žijí v Asii a v Africe, zatímco ploskonosé opice obývají Jižní a Severní Ameriku. Úzkonosí žijí na zemi i na stromech, různé dlouhý ocas nemají nikdy ovíjí a mají sedací mozoly, díky nimž se jim pohodlně sedí. Ploskonosé opice žijí pouze na stromech a často mají dlouhý ovíjívací ocas, kterým se přidržují větví jako pátku končetinou!

Úzkonosí mají delší čenich s malými nozdrami, které obvykle směřují dolů podobně jako lidský nos. Ploskonosí mají kratší čenich a nozdry posazené dál od sebe, směřující více do stran.

- ▶ **Nártounovitě** se začali vyvíjet odlišně od ostatních primátů již v době, kdy vyhynuli dinosauři, a proto vypadají trochu jinak.

ZAJÍMAVÉ!

TY MÁŠ ALE VELKÉ ZUBY!

Když se na vás opice usměje, neznamená to, že se chce kamarádit. Ve skutečnosti jde o varovné znamení, kterým dává najevo, že se cítí ohrožená.

ČISTOTA PŘEDEVŠÍM

Primáti často udržují společenské pouto vzájemnou péčí o srst - pročešávají si ji navzájem a vybírají z ní nečistoty a parazity. Někdy to, co vyberou (hlavně lupy), pojídají - přesto mají mnohdy přísné hygienické návyky. Například **mandrilové** odmítají upravovat srst jedincům s vnitřními parazity. Jak poznají, který člen tlupy je jimi napadený? Samozřejmě očicháním trusu! Tím, že přestanou pečovat o nakaženého, zabrání šíření parazitů na ostatní.

CHYTRÉ!

